

اشاره

در شماره گذشته در مقاله‌ای با تیتراژ «مفهوم و ویژگی‌های ارتباط بین دانش‌آموزان و معلمان در تربیت بدنی» به تشریح اجزاء تعامل معلم و شاگرد در کلاس تربیت بدنی پرداخته شد. مقاله حاضر درک مفهوم تعامل دانش‌آموز - معلم را تغییر می‌دهد و براساس ویژگی‌های معلم‌ها و دانش‌آموزان در کلاس تربیت بدنی، اقدامات متقابل بین آن‌ها را مطرح می‌کند.

کلیدواژه‌ها: دانش‌آموزان، معلم، تربیت بدنی

۱. بهبود اقدامات متقابل تعلیم و تربیتی در تعامل معلم و دانش‌آموز

اگر مدیریت مدرسه به کلاس‌های ورزشی توجه کافی داشته باشد، بهبود اقدامات تعلیم و تربیتی دانش‌آموز و معلم در کلاس درس دشوار نخواهد بود. اگر معلمان تربیت بدنی دائماً مفاهیم جدید آموزش و تدریس را در کلاس به کار گیرند، درباره محتوای درس دانش کافی داشته باشند، به فکر توسعه مداوم سطح دانش خود باشند، نحوه تدریس خود را بهبود ببخشند و به‌طور کامل از ویژگی‌های تدریس تربیت بدنی بهره ببرند، می‌توانند تعامل بین خود و دانش‌آموزان را بهبود دهند.

اقدامات متقابل تعلیم و تربیتی در تعامل معلم و دانش‌آموز

دکتر محسن حلاجی، عضو هیئت علمی دانشگاه فرهنگیان
پیام رئیسی، دانشجوی رشته آموزش تربیت بدنی

۱.۱. برای تحکیم و تقویت ایده آموزش تربیت‌بدنی معلمان توانایی‌های تدریس خود را توسعه دهند

برای این کار، معلمان باید فعالانه در انواع فعالیت‌های تعاملی ورزشی شرکت کنند؛ به مدارس دیگر بروند تا از روش‌های تدریس سایر معلمان نکاتی را بیاموزند، به یافته‌های پژوهشی مراجعه کنند و آن‌ها را در عمل به کار گیرند، نظریه تدریس ورزش را پیوسته بهبود بخشند، مهارت‌های تخصصی را افزایش دهند، دیدگاه‌های درستی از تعامل معلم و دانش‌آموز ارائه کنند و در نهایت، نتایج کار خود را در قالب مقالات آموزشی پیوسته با سایرین در میان بگذارند.

ورزش مدارس شرایط را برای افزایش کیفیت درس تربیت‌بدنی فراهم می‌کند. در نحوه جدید تدریس، دانش‌آموز و معلم از طریق فعالیت‌های مورد علاقه و مصوب، در یک تعامل روان‌شناختی با هم در ارتباط‌اند. عشق و دوستی عامل ایجاد رابطه‌ای هماهنگ بین آن‌هاست. معلمان تربیت‌بدنی علاوه بر توجه به دانش‌آموزان و مراقبت از آنان، می‌توانند آن‌ها را راهنمایی کنند تا به خود و دیگران احترام بگذارند. فقط در رابطه‌هایی که معلم و دانش‌آموز عاشق یکدیگرند، فضای هماهنگ به وجود می‌آید. در این صورت، دانش‌آموزان می‌توانند بی‌پرده با معلم و جورانه با فعالیت‌های تدریس روبه‌رو شوند، تجربه کنند و به هدف‌های درس دست یابند. روش‌های جدید تدریس تربیت‌بدنی و ورزش رونق‌بخش ارتباط بین دانش‌آموزان و معلمان است. برای برقراری و تقویت این ارتباط، روش‌های متنوعی را می‌توان به کار گرفت؛ برای مثال:

- کاربرد مناسب تحسین و ابزارهای تشویقی؛
- گهگاه صحبت و درد و دل کردن با دانش‌آموز؛
- گهگاه بازی کردن با دانش‌آموزان؛
- توجه کردن به دانش‌آموزان و مراقبت از آن‌ها.

هم‌زمان به منظور استفاده مفید و حداکثری از حس و درک مستقیم در تربیت‌بدنی، کاربرد مناسب و به‌جای زبان بدن و چهره که در تثبیت ارتباط هماهنگ و روان بین دانش‌آموز و معلم نقش مهمی ایفا می‌کند، ضروری است. چشم‌ها دریچه‌ای به درون دل و جان آدمی محسوب می‌شوند، بنابراین، حفظ ارتباط چشمی بین معلم و دانش‌آموز نقش مهمی در تنظیم ارتباط هماهنگ در کلاس تربیت‌بدنی ایفا می‌کند. ایما و اشاره منتقل‌کننده فکر و نظر است. همچنین با استفاده از حالات صورت هم در انتقال و بروز احساسات و هم در تقویت صدای معلم مؤثر است. همه راهکارهای گفته شده را به کار گیرید تا تأکیدات تدریس سنتی تربیت‌بدنی که بر تقویت ارتباط بنا شده است را توسعه دهید. معلمان زمانی که شاداب و سرزنده‌اند، می‌توانند دانش‌آموزان را خوشحال کنند و رابطه‌ای

معلمان علاوه بر توجه به دانش‌آموزان و مراقبت از آنان، می‌توانند آن‌ها را راهنمایی کنند تا به خود و دیگران احترام بگذارند

هماهنگ با آن‌ها داشته باشند. این ویژگی‌های معلم به شکل‌گیری دانش و مهارت‌های دانش‌آموز کمک می‌کند. زمانی که ما با لیخند و تحسین دانش‌آموزان تدریس می‌کنیم، خصیصه معلمی را بروز می‌دهیم که حقیقتاً به دانش‌آموزان توجه می‌کند. در این حالت، دانش‌آموزان دیگر نمی‌ترسند و خشمگین نخواهند بود. در چنین شرایطی، آن‌ها قادرند رابطه‌ای نو و توأم با احترام متقابل و برابر با سایر دانش‌آموزان و معلمان برقرار کنند. در این زمان است که معلم می‌تواند دانش‌آموز را به یادگیری تحریک کند. به علاوه، ناخودآگاه علاقه دانش‌آموز او به یادگیری افزایش می‌یابد و او آماده می‌شود تا یاد بگیرد، برای خود هدف آموزشی بسازد و در نهایت، پیشرفت کند.

۱.۲. تغییر محتوای یادگیری به منظور برانگیختن تفکر دانش‌آموزان

معلمان باید تربیت ایدئولوژیک دانش‌آموزان را تقویت کنند؛ ایده‌های یادگیری آن‌ها را تغییر دهند و عادت‌های یادگیری‌شان را رونق بخشند. در فرایند تدریس تربیت‌بدنی (PE) معلم‌ها نباید فقط بر یادگیری دانش‌آموزان متمرکز شوند؛ برای مثال صرفاً پیشرفت سبک ورزشی دانش‌آموزان را مورد توجه قرار دهند بلکه باید به تعلیم ایدئولوژیک آنان نیز توجه کنند. استفاده از رابطه نیکو بین دانش‌آموزان و معلمان بر رفتار یادگیری دانش‌آموز تأثیر می‌گذارد و مفهوم یادگیری او را تغییر می‌دهد. برای ترویج ویژگی‌های خوب اخلاق و صفات پسندیده دانش‌آموزان و افزایش تلاش آن‌ها باید از بازی‌ها، رقابت‌ها و سایر ابزارهای تدریس استفاده کنید. در این صورت، دانش‌آموزان به یکدیگر کمک می‌کنند و همکاری متقابل، معنویت، درستی و اتحاد در میان آن‌ها شکل می‌گیرد.

۱.۳. برقراری سازوکار سنجش و ارزیابی معقول و عادلانه در کلاس تربیت‌بدنی و ورزش

هدف تربیت‌بدنی فرم دادن به اندام، حفظ آمادگی جسمانی، و تربیت حس همکاری و پیشرفت هماهنگ در دانش‌آموزان است. برای این کار باید رابطه‌ای دو طرفه و هماهنگ بین دانش‌آموز و معلم در تدریس ایجاد شود. معلم‌ها برای سنجش و ارزیابی باید استانداردهای مختلف را در نظر بگیرند و با هم هماهنگ شوند تا بدین وسیله همه دانش‌آموزان لذت موفقیت را تجربه کنند و علاقه و اشتیاق به یادگیری در درونشان برانگیخته شود.

سنجش و ارزیابی معلمان تربیت‌بدنی، سنجشی ساده مانند دسته‌بندی یا طبقه‌بندی نیست. آنان باید به تفاوت‌های فردی دانش‌آموزان توجه کنند تا پیشرفت عادلانه و سالم برای همه به‌عنوان هدف برنامه تحقق یابد. سنجش و ارزیابی باید طولی باشد؛ یعنی بر

پیشرفت دانش‌آموز در طول زمان تأکید شود و بعد، مقایسه او با معیارها و دیگران صورت گیرد. در این مقاله بحث بر سر این است که با ارزیابی باید اعتمادبه‌نفس دانش‌آموزان افزایش یابد و محدودیت‌های آن‌ها از بین برود. وضعیت جسمانی بعضی از دانش‌آموزان به گونه‌ای است که برای آنان در سنجش و ارزیابی محدودیت‌هایی ایجاد می‌شود. گاهی بعضی از سنجش‌ها را گروهی از دانش‌آموزان انجام می‌دهند. این امر باعث ایجاد اعتماد بین معلم و دانش‌آموزان می‌شود. در نهایت، سنجش و ارزیابی گروهی و سنجش معلم از دانش‌آموزان ترکیب می‌شود و مقایسه می‌گردد.

۲. مطالعه برنامه درسی مبتنی بر وب در مدارس

۲.۱. ایجاد فضای آموزشی باز توانایی‌های مبتکرانه و نوگرایانه دانش‌آموز را بهبود می‌دهد

توسعه تربیت‌بدنی در مدارس راهنمایی و برنامه سلامت مبتنی بر وب در مدارس بر تنوع پویایی فرایند توسعه، به‌خصوص بر نقش محوری دانش‌آموزان در کل برنامه‌ریزی درسی تأکید دارد. برنامه درسی نیازمند مشارکت فعال همه دانش‌آموزان در فرایند جامع برنامه‌ریزی درسی است و همچنین جزئی از برنامه ارزشیابی دانش‌آموزان به‌شمار می‌رود. نظرات و ایده‌های دانش‌آموزان از ملزومات تداوم این دوره آموزشی است. برنامه‌ریزی درسی نباید نوآوری دانشی دانش‌آموزان کلاس تربیت‌بدنی و سلامت را نادیده بگیرد. برعکس، اعمال نوآوری‌های دانش‌آموزان باید در محتوای برنامه‌ریزی درسی بررسی شود و مدنظر قرار گیرد. در این شرایط، آگاهی و توانایی نوآورانه دانش‌آموز به خوبی رشد و گسترش پیدا می‌کند.

دانش‌آموزان در برنامه‌ریزی درسی تربیت‌بدنی و سلامت مبتنی بر وب در مدارس دوره متوسطه با تمرکز بر توسعه موضوعات چندگانه متمرکز، اطلاعات را از معلم خود به‌دست می‌آورند. سایر دبیران تربیت‌بدنی، متخصصان موضوعی و حتی دانش‌آموزان خارجی نیز می‌توانند به توسعه بدنه دانش کمک کنند. در چنین شرایطی، دانش‌آموزان با ایده‌های متعددی در خصوص انواع رشته‌های ورزشی و روش‌های چندگانه (مختلف) بدن‌سازی، روبه‌رو می‌شوند که ایده‌ها و نگرش‌های نویی در اختیار دانش‌آموزان مبتکر و مشتاق قرار می‌دهد. بدین ترتیب، ذهنیت خشک و انعطاف‌ناپذیر کنار گذاشته می‌شود و قوه ابتکار و خلاقیت در دانش‌آموزان رشد می‌کند.

۲.۲. تأکید بر رابطه دوطرفه به‌منظور کسب اطمینان از توسعه هماهنگ دانش‌آموزان و معلم کنفوسیوس ۲۰۰۰ سال پیش اظهار می‌کرد که

«ایده‌های تعلیم و تربیتی تدریس برای هر دوی معلم و دانش‌آموزان مفید است اما در مدارس مدرن درباره رابطه معلم‌ها و دانش‌آموزان آگاهی کافی وجود ندارد. در این مدارس با رویکرد عینیت‌گرا نسبت به دانش در تدریس رابطه معلم و دانش‌آموز را جدا در نظر می‌گیرند. از این رویکرد دانش‌آموزان منفعل‌اند و معلمان منبع اصلی دانش به‌شمار می‌روند.

برنامه‌ریزی درسی تربیت‌بدنی و سلامت مبتنی بر وب حامی آموزش فردی‌سازی شده، بروز ایده‌های نوآورانه معلم در تدریس، شکستن انحصارگرایی و تملک دانش نزد معلم، ترویج و غنی‌سازی رابطه مطلوب، سازنده و منصفانه بین معلم و دانش‌آموز، گفت‌وگوی بین معلم و دانش‌آموزان، توجه به نقش تجارب فردی معلم در آموزش، رشد دانش فردی معلم و ارتقای علمی او به‌عنوان فردی حرفه‌ای در جایگاه معلمی تربیت‌بدنی است.

۲.۳. دموکراتیک کردن ارتباط دانش‌آموز و معلم

آزادی و برابری روح فناوری اینترنت است. دوره آموزشی مبتنی بر وب در مدارس براساس دوره‌های اینترنتی طراحی می‌شوند. چنین دوره‌هایی منعکس‌کننده شرایط حاکم بر دوران و عصر حاضرند. در عصر برنامه‌ریزی درسی مبتنی بر وب، برابری و رابطه دموکراتیک دانش‌آموز و معلم ترویج می‌شود. برای مثال، معلم درس تربیت‌بدنی در مدارس سنتی نماد اقتدار بود و سعی می‌کرد اقتدار خود را در کلاس حفظ کند؛ به‌ویژه در تمرین‌های تربیت‌بدنی. در گذشته، خلاقیت و نوآوری دانش‌آموزان تلف می‌شد و آن‌ها فقط هرچه را معلم می‌گفت انجام می‌دادند؛ در حالی که در برنامه‌ریزی درسی مبتنی بر وب اطلاعات فقط محدود به معلم نیست و دانش‌آموزان برای کسب اطلاعات در مورد ورزش و سلامت می‌توانند به شبکه‌های اینترنتی و سایت‌ها مراجعه کنند یا از متخصصان این رشته کمک بگیرند. دوره‌های آموزشی آزاد دارای ویژگی دموکراسی برای دانش‌آموزان است.

نتیجه

ظهور شبکه جهانی، توزیع سنتی دانش را در مدارس متحول ساخت و رابطه بین دانش‌آموز و معلم را تغییر داد. بر این اساس، به دانش‌آموزان کمک می‌شود که حرفه‌ای‌تر و تخصصی‌تر در عرصه فراگیری دانش ظاهر شوند. این مهم بر رابطه دانش‌آموزان و معلم‌ها تأثیر می‌گذارد و به آن شکلی جدید می‌دهد که خود تأثیرات خاصی دارد. شناخت و بررسی چگونگی مثبت یا منفی بودن این تأثیرات نیازمند کوشش محققان است.

معلمان باید تربیت ایدئولوژیک دانش‌آموزان را تقویت کنند؛ ایده‌های یادگیری آن‌ها را تغییر دهند و عادات‌های یادگیری‌شان را رونق بخشند

منبع

Fan, Di-Fang (2015). The Research of the Relationship between Teachers and Students in the New Mode of Physical Education. The Open Cybernetics & Systemic Journal, 9, 3031-3035